

Η εκτελεστική εξουσία

pspa.uoa.gr/~ckoutalakis

Δύο βασικοί θεσμοί

- Κυβέρνηση: χαράσσει την γενική πολιτική, τις προτεραιότητες, λαμβάνει αποφάσεις, επιβλέπει την εφαρμογή τους
- Διοίκηση: θέτει σε εφαρμογή

Τρεις κατηγορίες

- Προεδρική
- Κοινοβουλευτική
- Ημιπροεδρική

Το Προεδρικό σύστημα

- Εκλογές για Πρόεδρο και κοινοβούλιο
- Ο πρόεδρος διορίζει τους υπουργούς της κυβέρνησης οι οποίοι διοικούν τα υπουργεία

Το Προεδρικό σύστημα

- Δεν απαιτείται ψήφος εμπιστοσύνης από τη βουλή.
- Βουλή και πρόεδρος διαθέτουν μεγάλο βαθμό αυτονομίας
- Συχνά τα μέλη της εκτελεστικής εξουσίας δεν μπορούν να κατέχουν ταυτόχρονα τη βουλευτική ιδιότητα
- Τα μέλη της βουλής υποχρεούνται σε παραίτηση εάν επιθυμούν να υπηρετήσουν στην κυβέρνηση.

Το Προεδρικό σύστημα

- Το σύστημα αυτό υποχρεώνει την εκτελεστική εξουσία να συνδιαλέγεται με την νομοθετική ώστε να επιτυγχάνεται μια αμοιβαία ισορροπία και έλεγχος.
- Το σύστημα χαρακτηρίζεται συχνά ως ασταθές λόγω του κατακερματισμού της εξουσίας

ΗΠΑ

- Αποφυγή οποιασδήποτε εξέλιξης της εκτελεστικής εξουσίας σε έμβρυο της μοναρχίας, με παράλληλη εξασφάλιση της αποφασιστικότητας, ενεργητικότητας, μυστικότητας και ταχύτητας στη λήψη των αποφάσεων (1787)

ΗΠΑ

- Πρόεδρος με ισχυρό Κογκρέσο
- 4ετής θητεία, για δύο το πολύ θητείες (1951)
- Αντιπρόεδρος: επιλέγεται από τους υποψήφιους προέδρους

ΗΠΑ

- Το Κογκρέσο μπορεί να καθαιρέσει Πρόεδρο μόνο μέσω άσκησης δίωξης για προδοσία, δωροδοκία ή άλλα σημαντικά εγκλήματα ή πταίσματα
- Ο πρόεδρος δεν έχει τη εξουσία να διαλύσει το Κογκρέσο και να προκηρύξει εκλογές

ΗΠΑ – Αμοιβαίος έλεγχος

- Ο πρόεδρος είναι αρχηγός του στρατού, όμως το κοιγκρέσο κηρύσσει πόλεμο
- Απαιτείται η έγκριση του Κογκρέσου για το διορισμό μελών της κυβέρνησης
- Απαιτείται η έγκριση του κοιγκρέσου για την υπογραφή διεθνών συνθηκών
- Ο πρόεδρος έχει μόνο τη αρμοδιότητα της νομοθετικής πρωτοβουλίας

ΗΠΑ – Αμοιβαίος έλεγχος

- Ο πρόεδρος έχει τη δυνατότητα να ασκήσει βέτο στη νομοθεσία το οποίο όμως το κοιγκρέσο μπορεί να παρακάμψει
- Το κοιγκρέσο έχει τον έλεγχο των κρατικών δαπανών

Εκλογές στις ΗΠΑ

- Προεδρία 4 έτη
- Γερουσία 6 χρόνια
- Βουλή Αντιπροσώπων: 2 χρόνια

Ο δρόμος προς την Ουάσινγκτον και την κοινή γνώμη

- Ο Πρόεδρος ως ο πιο σημαντικός λομπίστας του έθνους
- Η δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στο λαό.

Κοινοβουλευτικό σύστημα

- **Εκλογή Κοινοβουλίου**
 - Το οποίο διορίζει και παύει την κυβέρνηση (πρωθυπουργό και υπουργικό συμβούλιο)
- **Σχέση εξάρτησης όχι πλήρους διάκρισης ρόλων**

Κοινοβουλευτικό σύστημα

Τα κυβερνώντα κόμματα προέρχονται από το κοινοβούλιο και λογοδοτούν σε αυτό.
Δεν υπάρχει ασυμβίβαστο

Η κυβέρνηση μπορεί να διαλύσει τη Βουλή και να προκηρύξει πρόωρες εκλογές

Η κυβέρνηση λειτουργεί συλλογικά μέσω ενός ΥΣ στο οποίο προεδρεύει ο πρωθυπουργός ή καγκελάριος ως πρώτος μεταξύ ίσων.

Κοινοβουλευτικό σύστημα

A) χώρες με ισχυρές πλειοψηφικές κυβερνήσεις (Βρετανία)

B) Κυβερνήσεις μειοψηφίας και συνασπισμού (πχ. Γερμανία, Ολλανδία, Βέλγιο)

Ψήφος ανοχής (Σουηδία, Δανία, Νορβηγία).

Κοινοβουλευτικό σύστημα – Σχηματισμός κυβέρνησης

Θετική ψήφος εμπιστοσύνης (απόλυτη πλειοψηφία) – π.χ. Γερμανία

Αρνητική ψήφος εμπιστοσύνης (αρκεί να μην καταψηφιστεί από την απόλυτη πλειοψηφία) – π.χ. Σουηδία

Δεν γίνεται ψηφοφορία – π.χ. Δανία

Κοινοβουλευτικό σύστημα

Τρία σχήματα οργάνωσης:

- Κυριαρχία του υπουργικού συμβουλίου (π.χ Φιλανδία και Ολλανδία– λόγω συνασπισμών κυβερνήσεων)
- Πρωθυπουργοκεντρικά (απόρροια της εξουσίας του πρωθυπουργού να διορίζει και να παύει τους υπουργούς του π.χ. Γερμανία – δημοκρατίας της καγκελαρίας ο οποίος είναι ο βασικός υπόλογος στο Κοινοβούλιο)
- Υπουργοκεντρικά (πχ. Γερμανία λόγω συμμαχικών κυβερνήσεων)

Ο ρόλος του αρχηγού του κράτους

Εθιμοτυπικό στοιχείο ως σύμβολο της ενότητας

Κληρονομικό (π.χ. Βρετανία, Βέλγιο, Δανία, Ολλανδία, Ισπανία, Σουηδία)

Αιρετό (έμμεσα) (π.χ. Αυστρία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία)

Ημι-προεδρικά συστήματα (dual executive)

- Αιρετό αξίωμα προέδρου με άμεση εκλογή και εκτεταμένες εξουσίες με ύπαρξη πρωθυπουργού, και ΥΣ με εκτελεστικές εξουσίες που λογοδοτεί στο κοινοβούλιο και παραμένουν στη θέση τους όσο έχουν την εμπιστοσύνη της Βουλής

Ημι-προεδρικά συστήματα

- Ο πρόεδρος έχει γενικές εποπτικές αρμοδιότητες
- Ο πρόεδρος έχει ειδικές εξουσίες στις διεθνείς υποθέσεις
- Διορίζει τους υπουργούς και τον πρωθυπουργό
- Προκηρύσσει δημοψήφισμα
- Ασκεί βέτο σε νομοθετήματα
- Διαλύει το κοινοβούλιο

Ημι-προεδρικά συστήματα

- Ο πρωθυπουργός είναι υπεύθυνος για τις καθημερινές εσωτερικές λειτουργίες της κυβέρνησης

Γαλλία 1958 -

- Ντε Γκωλ
- 1962 Άμεση εκλογή του Προέδρου
- 2000 – μείωση προεδρικής θητείας από 7 σε πέντε χρόνια με δικαίωμα επανεκλογής

Γαλλία

- Πρόεδρος εγγυητής ανεξαρτησίας και συντάγματος
- Επικεφαλής ενόπλων δυνάμεων
- Διαπραγματεύεται διεθνείς συνθήκες
- Προκηρύσσει δημοψήφισμα
- Διορίζει ανώτατους δικαστές και δημόσιους λειτουργούς
- Διαλύει τη Βουλή
- Δεν έχει δικαίωμα άσκησης βέτο σε νομοθετήματα
- Διορίζει τον πρωθυπουργό

Γαλλία

Κάτω Βουλή από 577

**Γερουσία από 321 – έμμεση εκλογή
μέσω τοπικής αυτοδιοίκησης για 9
έτη – ανανέωση 1/3**

**Εκλογικό σύστημα δύο γύρων και για
βουλευτικές και προεδρικές εκλογές**